

Gastro Intestinale Stromale Tumor (GIST)

Omschrijving GIST

Een Gastro Intestinale Stromale Tumor (GIST) is een zeldzame vorm van kanker die meestal optreedt in de maagwand (60-70%) of in de dunne darm (20-30%). GIST kan ook ontstaan in de slokdarm, de dikke darm of de endeldarm. In zeldzame gevallen ontstaat het op andere plaatsen in de buikholte.

Een GIST in de maag is echter geen maagkanker, net zoals het in de darm geen darmkanker is.

Kankersoorten worden onderverdeeld op basis van het soort weefsel waaruit ze ontstaan. De meest voorkomende kankersoorten (80 - 90%) zijn zogenaamde 'carcinomen': dit zijn kankersoorten die ontstaan vanuit weefsel van organen zelf. Leverkanker, prostaatkanker en huidkanker zijn voorbeelden van carcinomen.

Kankersoorten die ontstaat vanuit steun- en bindweefsel (zoals botten, spieren, kraakbeen maar ook de wanden van bloedvaten en andere 'tussenweefsels') worden 'sarcomen' genoemd. Deze komen veel minder vaak voor, en binnen die toch al zeldzame groep is GIST ook nog eens een zeldzame soort. GIST ontstaat vanuit een speciaal soort weefsel dat in de wanden van het spijsverteringskanaal voorkomt.

De behandeling van GIST-tumor is dan ook verschillend tov de behandeling van die andere kankersoorten.

Patiëntengroep en symptomen

Het is niet precies bekend hoeveel patiënten er zijn met GIST. Dit komt doordat het bestaan van GIST nog niet zo lang bekend is. In het verleden werd bij mensen met deze ziekte vaak een andere diagnose gesteld.

Wanneer de diagnose GIST-tumor wordt gesteld zijn de meeste patiënten ouder dan 50 jaar, maar GIST kan op elke leeftijd optreden. GIST kan ook bij kinderen voorkomen. GIST komt even vaak bij mannen als bij vrouwen voor.

GIST wordt meer dan eens 'per toeval' ontdekt. Omdat GIST voorkomt op een plek waar van nature meer ruimte is, namelijk de buik, duurt het vaak een tijd voordat GIST echt duidelijke klachten geeft.

Klachten waarvan de meeste GIST-patiënten melding maken:

- Vage buikklachten (misselijkheid, braken of buikpijn)
- Een voelbare massa in de buik.
- Een 'vol gevoel' in de buik.
- Bloedarmoede die kan ontstaan ten gevolge van het bloeden van de tumor.

Oorzaak

Waarom een GIST tumor ontstaat, is nog niet precies bekend.

Wel is bekend dat in de cellen van een GIST een verandering (mutatie) in het DNA te zien is. DNA is het erfelijk materiaal dat in alle cellen van ons lichaam aanwezig is. Deze verandering vindt plaats in het C-KIT gen; dit is één van de genen die de groei van nieuwe cellen regelt.

Een verandering in dit gen zorgt voor een ongebreidelde celdeling wat een verhoogde kans op GIST geeft.

Zoals bij veel kankersoorten kunnen ook bij GIST uitzaaiingen ('metastasen') ontstaan. Delen van de originele tumor raken dan 'los', en gaan op andere plekken in het lichaam verder groeien. Uitzaaiingen van GIST worden vaak verder in de buikholte, het buikvlies, en de lever gevonden. Op het moment van de diagnose worden soms al uitzaaiingen in andere organen vastgesteld.

Erfelijkheid

Erfelijkheid speelt waarschijnlijk niet of nauwelijks een rol bij GIST. Verandering in het DNA weefsel ontstaat op latere leeftijd.

GIST is een zogenaamde verworven aandoening, die niet doorgegeven wordt aan kinderen.

Mogelijke behandelingen van GIST

Operatie

Wanneer mogelijk zal u een operatie worden voorgesteld. Tijdens de operatie wordt de volledige tumor verwijderd.

Bij sommige tumoren is een operatie niet mogelijk.

Dit kan wanneer er teveel uitzaaiingen zijn waardoor niet alle letsels kunnen worden weggenomen, of wanneer de tumor op een moeilijk te bereiken plaats zit.

In sommige gevallen komt de tumor weer terug na een operatie. Dat kan binnen enkele maanden gebeuren, maar ook na vele jaren. Er is dan ook een verschil in 'kwaadaardigheid' tussen GIST-tumoren.

Medicatie

Naast een operatie zijn chemotherapie en bestraling de meest toegepaste behandelingen bij kanker. Maar bij een GIST zijn deze laatste 2 behandelingen niet effectief.

Sinds enige jaren is een behandeling gevonden met een medicijn dat wel effectief is bij een GIST. Dit is het medicijn Imatinib (=Glivec®).

Behandeling met Imatinib is nu de standaardbehandeling als nabehandeling na een operatie, afhankelijk van het microscopisch onderzoek, wanneer een operatie niet mogelijk is en bij uitgezaaide vormen van een GIST.

Imatinib, beschikbaar in tabletten, is een moderne vorm van chemotherapie. Imatinib werkt heel gericht tegen GIST cellen. Gezonde cellen worden niet beschadigd door deze medicatie. Het wordt daarom ook wel 'doelgerichte behandeling' genoemd of in het Engels 'targeted therapy'. De bijwerkingen van een doelgerichte behandeling zijn dan ook doorgaans milder dan 'gewone' chemotherapie.

Imatinib kan een GIST niet genezen, maar het houdt de ziekte wel (enige tijd) onder controle. Veel GIST patiënten hebben snel en langdurig baat bij deze medicatie. Tumoren worden vaak kleiner of blijven stabiel.

Toch blijft een operatie, indien mogelijk, de voorkeursbehandeling.

Soms wordt Imatinib voorgeschreven aan patiënten met een grote tumor die moeilijk te verwijderen is. Door de behandeling kan de tumor kleiner worden en heeft de operatie meer kans van slagen.